

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

ПРОГРАМА

ПО

**ЕПИДЕМИОЛОГИЯ, ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ,
МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ И ТРОПИЧЕСКА
МЕДИЦИНА**

(ЦИКЪЛ МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ)

Приета от Катедрен съвет на 28.05.2020 г.

Утвърдена от Факултетен съвет с Протокол № 5 от 08.07. 2020 г.

Цикъл МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ

УЧЕБЕН ПЛАН

Дисциплина	Изпит в семестър	Часове				Часове по години в семестър
		Всичко	Лекции	Упражнения	Кредит	
Медицинска паразитология	X	41	26	15	8,6*	10 семестър
						26/15

***Кредитите са за Епидемиология, инфекциозни болести, медицинска паразитология и тропическа медицина**

Наименование на дисциплината: „Медицинска паразитология“

Вид на дисциплината съгласно ЕДИ: Задължителна

Ниво на обучение: Магистър /М/

Форми на обучение: Лекции, упражнения

Курс на обучение: V курс

Продължителност на обучение: 1 семестър

Хорариум: 26 часа лекции, 15 часа упражнения

Помощни средства за преподаване: Материални ресурси - Катедрата разполага с необходимите технически средства за мултимедийно представяне на лекции, апаратура и лабораторно оборудване за провеждане на лабораторни упражнения по клинична паразитология. Лекционно обучение - Подготвят се презентации, които се предоставят на студентите предварително по електронен път, за могат да се подготвят за всяко занятие. Информационни ресурси - Преподавателят се задължава да има разработени лекции и упражнения по дисциплината, като представя същите и в електронен вариант. Преподавателят следва да разработи списък с препоръчвана литература по дисциплината, по всеки неин компонент (лекции, упражнения, проекти) с приоритет на достъпните източници (да се отделят като „основна литература“). Да се цитират и няколко интернет сайта, от които може да се намерят подходящи материали за подготовката на студента.

Форми на оценяване: Устно изпитване – по време на практически и семинарни упражнения. За практическите и семинарните упражнения, които се провеждат с цяла група, предварително се препоръчва литература по темата, която ще се обсъжда. Като методична форма се отдава предимство на работа в екип, екипни дискусии. Разпределят се подходящи за темата пациенти, възлагат се задачи на студентите да подготвят и представят анамнеза, резултати от физикалния преглед и лабораторните изследвания и да предложат вероятна диагноза, която се обсъжда. Обсъждат се и диференциално диагностичните възможности при конкретния болен. При необходимост и по предложение на титуляра на дисциплината семинарите могат да се провеждат и с подгрупи. Контролни работи - Студентите трябва да се натоварват динамично и интензивно през семестъра. Изхожда се от презумпцията, че начинът на придобиване на знанията и уменията е важен фактор за тяхната

дълбочина, трайност и приложимост. Преподавателите трябва да контролират напредъка на студентите минимум два пъти в семестър. Текущият контрол може да се провежда чрез тестове или контролни задания. На студентите се предоставя своевременно информация и разяснения на резултатите от контрола, което да подпомогне по-нататъшната им подготовка. Резултатите от тези проверки влизат като компонент в крайната оценка за семестъра.

Тестове – обхващащи базисни знания по протозоини и хелминтни местни и тропически паразитози.

Формиране на оценката: Текущи оценки - предвидени по учебен план на специалността, се дават за: резултатите на студента в лабораторни и/или семинарни упражнения, курсови и самостоятелни задачи, работа на студента с преподавателя по научни изследвания и проекти и др.; Необходимо е студентите да имат поне две оценки (една по средата и една в края на семестъра) от контролни писмени работи или студентски разработки.

Формиране на крайната оценка: Формира се от оценка(и) от текущ контрол и самостоятелни задания, оценка от устен краен изпит, оценка от практически краен изпит

Аспекти при формиране на оценката:

- Отличен (6) – за добро познаване на информационните източници, задълбочено овладени ключови и допълнителни знания и умения, осмислено и правилно разбиране на материята, умения за решаване на сложни задачи, собствено мислене и аргументиране на решенията.
- Мн. добър (5) – за много добре овладени ключови и допълнителни знания, осмислено и правилно разбиране на материята, умения за прилагане на наученото при сложни казуси задачи.
- Добър (4) – за овладени ключови и допълнителни знания за решаване на казуси и задачи, но без да може да ги развие до самостоятелно мислене;
- Среден (3) – за усвоени ключови знания и решения на прости задачи.
- Слаб (2) – не отговаря на нито едно от изискванията по-горе.

Семетриален изпит: Да/ Провежда се като част от комплексен изпит по: Епидемиология, инфекциозни болести, медицинска паразитология и тропическа медицина

Водещ преподавател: Хабилитиран преподавател от Секция паразитология към „Катедра по инфекциозни болести, паразитология и тропическа медицина“.

Катедра: Инфекциозни болести, паразитология и тропическа медицина

- АНОТАЦИЯ

Всички нозологични единици се представят по общоприета схема, включваща етиология (наименование на причинителя, кратка морфологична характеристика, биологичен цикъл), епидемиология (източници, инвазионна форма, механизъм на заразяване, възприемчивост), патогенеза, патоморфология, имунитет, клинична картина, усложнения, клинична диференциална диагноза, лабораторна диагностика, лечение (препарати – генерични наименования, известни търговски марки, дозиране, - единична доза, дневна доза, лечебни схеми), профилактика (лична и обществена).

- ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Основните задачи на обучението по Медицинска паразитология в МУ-Пловдив са:

1. Изучаване на етиологията, патогенетичните механизми за възникване и развитие на паразитозите при човека на базата на съвременното ниво на научното познание;
2. Познаване на епидемиологията, рисковите и профилактични фактори при различни групи паразитни заболявания;
3. Изясняване механизмите на екстремни въздействия (природни и социални бедствия, стрес, урбанизация и др.) върху психо-соматичното и биологично развитие на човека, както и ролята им в патогенезата на паразитните болести;
4. Внедряване на патогенетичния подход в клиничното мислене на студента и докторанта към болния чрез обучение, свързано с клиничните потребности;
5. Приемане концепцията за интердисциплинарен (тимов) подход при лечение на болния с паразитно заболяване;
6. Познаване индикациите за провеждане на химико-клинични, образни изследвания при диагнозата и диференциалната диагноза на паразитно болни;
7. Познание за съвременните индикации / контраиндикации за провеждане на антипаразитна терапия, продължителност на терапевтичните курсове; потенциални странични действия и превенцията им;
8. Познание на съвременните принципи на диспансерно наблюдение и прогноза на пациентите след постигнат терапевтичен отговор (ехинококоза, трихинелоза и др.);
9. Умения (вкл. психологически) да дискутират по подходящ начин различни въпроси, свързани с диагнозата, лечението и прогнозата на пациентите с паразитози и техните семейства;

- ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Студентът трябва да притежава необходимите знания и умения за общуване с пациента снемане на подробна анамнеза, физикално изследване на пациенти от всички възрастови групи, за да започне и успешно да завърши обучението си по паразитология. При изучаване на паразитните болести, студентите надграждат знанията си по вътрешни болести, гастроентерология, педиатрия, неврология и дерматология.

Задължителни компетенции – теоретични знания и практически умения по отношение основните групи паразитни заболявания.

Да знае и да може:

1. Анамнеза и статус на паразитно болен:

1.1. Да събере анамнестични и епидемиологични данни, да извърши клиничен преглед на болен с паразитоза. Да снее географката част от анамнезата – пребиваване в ендемична страна, продължителност, условия на живот, храна и вода. Да определи общия соматичен статус, характеристиките на хепатомегалията, спленомегалията, отклоненията от страна на нервната и сърдечно-съдова системи.

1.2. Да знае кои лабораторни изследвания имат значение за диагнозата, за диференциране на различни етиологични варианти и кои лабораторни показатели имат прогностично значение за съответната паразитоза.

1.3 Да знае кои инструментални изследвания могат да помогнат за диагнозата и диференциалната диагноза.

1.4 Да знае как да интерпретира данните от лабораторните и инструментални изследвания.

2. Чревни паразитози с или без диаричен синдром:

2.1. Да знае и да може да направи: Да събере подробна и насочена анамнеза, включително епидемиологична. Клиничен преглед с оценка на: наличието и степента на дехидратация по клинични данни, степента на интоксикация и коремния статус. Поставяне на топична диагноза /гастроентерит, колит./ въз основа на анамнестичните, клиничните данни и оглед на фекалиите. Диференциална диагноза със спешни паразитни болести, протичащи с диарийни синдроми други /остри хирургични заболявания, отравяния с гъби, с тежки метали и др./ При конкретен болен да прецени терапия. Да направи схема на парентерална рехидратация в първоно денонощие от хоспитализацията и уточни вида и дозировките на антипаразитните препарати.

2.2. Да знае какви лабораторни паразитологични /морфологични и серологични/ изследвания са необходими за уточняване на диагнозата, диференциалната диагноза и терапията и да интерпретира резултатите от тях.

3. Кръвни и тъканни паразитози:

3.1. Да знае и да може да снее пълна и точна анамнеза на заболяването, с епидемиологична анамнеза и отчитане на епидемиологичната обстановка, сезонността . Да снее соматичен и неврологичен статус и регистрира патологичните отклонения (фебрилитет, органомегалия).

3.2 Да може да прецени наличието на менинго-радикулярен синдром /МРС/ и особеностите му в различните възрастови групи.

3.3. Да може да предложи терапевтична схема за лечение на малария, лайшманиоза, ехинококоза, трихинелоза и трипанозомоза.

3.4 Да знае индикациите за изследване за малария и правилата за нейното извършване.

Да знае какви лабораторни и микробиологични изследвания са необходими за уточняване на диагнозата, за уточняване на етиологичната диагноза и ефекта от лечението.

3.5 Да знае какви инструментални изследвания са показани при кръвна и тъканна паразитоза. Да интерпретира резултатите от направените изследвания.

4. Паразитни заболявания с обривен синдром.

4.1. Да знае и да може да снее пълна и прецизна анамнеза. Да извърши цялостен клиничен преглед, като уточни всички характеристики на обрива, промените в гърлото, лицето, наличието на други кожни феномени (лезии, язви), лимфни възли, хепато-спленомегалия и др.

4.2. Да знае кои клинично-лабораторни, паразитологични и серологични изследвания са необходими за диагнозата и диференциалната диагноза. Да интерпретира резултатите от тях.

Да знае, без да е задължително да извършва:

Как се прави дебела капка и кръвна натривка за малария, трихинелоскопия и изкуствено смилане със стомашен сок при трихинелоза. Как се прави перианален отпечатък, фекална намазка за паразитологично изследване.

Да е информиран и да е в състояние да направи справка

За всяко нововъзникнало паразитно заболяване да е в състояние да направи справка в библиотека и по Интернет. Същото се отнася и за всички новости в диагностиката и лечението на паразитните болести

ЛЕКЦИИ – ТЕЗИСИ

1. Лекция 1 – 2 часа:

Въведение. Паразитизъм. Видове паразити – произход. Видове гостоприемници. Инвазия, инвазионен процес, инвазионна болест. Основни патогенетични механизми, имунитет. Епидемиологични закономерности при паразитозите. Класификация на паразитните болести. Протозоози: Амебиоза (чревна и извънчревна форма) Протозоози, причинене от свободно живеещи амеби (СЖА) – неглерิโอза, акантамебиоза.

2. Лекция 2 – 2 часа:

Протозоози. Висцерална лайшманиоза (средиземноморски тип). Кожни лайшманиози на Стария свят. Трихомонози (урогенитална, чревна, устна). Гиардиоза (ламблиоза).

3. Лекция 3 – 2 часа:

Протозоози. Малария, видове: М. терциана – вивакс и овале, М. квартана (маларие), М. тропика (фалципарум).

4. Лекция 4 – 2 часа:

Протозоози. Балантидиоза. Токсоплазма (вродена и придобита). Опортюнистични паразитози: Пневмоцистога, Криптоспоридиога.

5. Лекция 5 – 2 часа:

Хелминтози. Цестодози: Тениаринхоза, Тениоза, Цистицеркога, Хименолепидоза, Дипилидоза, Дифилоботриоза, Ехинококога, Ценурога, Алвеококога.

6. Лекция 6 – 2 часа:

Хелминтози. Трематодози: Фасциолога, Дикроцелиоза; Нематодози: Трихинелоза.

7. Лекция 7 – 2 часа:

Хелминтози. Нематодози: Ентеробиоза, Аскаридоза, Трихоцефалоза, Стронгилоидоза , Трихостронгилоидози – клинични форми.

8. Лекция 8 – 2 часа:

Хелминтози. Редки нематодоози: Диоктофимоза, гонгилонематоза, томинксога, хепатиколога, диروفилариози. Паразитози, причинявани от мигриращи ларви: Токсокароза; Миази: факултативни, облигатни, доброкачествени и злокачествени; Ектопаразити: комари, флехотоми, кръвосмучещи мухи, дървеници, бълхи, кърлежи – патогенно действие, епидемиологична роля.

9. Лекция 9 – 2 часа:

Въведение в тропическата патология. Обща характеристика на паразитните болести в условията на тропическите зони. Протозоози. Африканска трипанозомоза (африканска сънна болест) – гамбийска и родезийска форма. Американска трипанозомоза (болест на Чагас).

10. Лекция 10 – 2 часа:

Протозоози. Малария в условията на страните с тропически климат – географско разпространение, клинични и епидемиологични особености. Лечение на резистентни форми на малария. Стратегия и тактика на СЗО за ограничаване и ликвидиране на ендемичните огнища на заболяването.

11. Лекция 11 – 2 часа:

Протозоози. Висцерална лайшманиоза (индийски, южноамерикански и източноафрикански тип). Кожни лайшманиози на Новия свят. Кожно-лигавична лайшманиоза.

12. Лекция 12 – 2 часа:

Хелминтози. Цестодози: Спарганоза. Трематодози: чернодробни – описторхоза, клонорхоза, чревни – фасциолопсидоза, хетерофиоза, метагонимоза, нанофиетоза, белодробни – парагонимоза. Шистозоматози: Урогенитална, интерстициална, японска, редки шистозоматози (интеркалатна, меконгска).

13. Лекция 13 – 2 часа:

Хелминтози. Нематодози: Анкилостомоза, некатороза, стронгилоидоза в тропиците, дракункулоза; Филариатози: лимфатични филариатози – вушерериоза, бругиоза; Офталмофилариатози – лоаоза, онхоцеркоза; Редки филариатози – мансонелоза, дипеталонематоза.

Изложението на всяка нозологична единица включва: етиология, патогенеза и патоанатомични промени, клиника и клинични форми, усложнения, диагноза, диференциална диагноза, лечение и профилактика. За да няма повторение в специалната част ще бъдат посочени само темите, без да се повтаря горната принципна анотация, която е идентична.

У П Р А Ж Н Е Н И Я – Т Е З И С И

Тематичен план на практическите упражнения по паразитни болести

1. Упражнение № 1 – 2 часа.

Въвеждане в диагностиката на паразитните болести. Основни нормативни документи, регламентиращи паразитологичната практика в Р България. Диагностичен подход при суспекция за паразитно заболяване. Анамнеза и статус на болен с паразитоза. Лабораторни методи за диагностика на протозоози и хелминтози. Устройство и режим на работа в паразитологична лаборатория. Лични предпазни средства. Система за регистрация и контрол на паразитните болести. Диспансерно наблюдение на болни с паразитози и преболедували. Организация на борбата с „внесените“ паразитози.

2. Упражнение № 2 – 2 часа.

Протозоози. Висцерална лайшманиоза (средиземноморски тип). Чревни протозоози – бластоцистоза, гиардиоза, амебиоза. Протозойни заболявания, индикаторни за имунодефицитни състояния – токсоплазмоза, пневмоцистоза, криптоспоридиоза. Екопаразити – неглерииоза, акантамебиоза.

3. Упражнение № 3 – 2 часа.

Протозоози. Малария.

4. Упражнение № 4 – 2 часа.

Хелминтози: Цестодози – тениоза, цистицеркоза, тениаринхоза, хименолепидоза, дипилидоза, дифилоботриоза, ехинококоза, алвеококоза; Трематодози – фасциолаза, дикроцелиоза.

5. Упражнение № 5 – 2 часа.

Лайшманиози – кожна и кожно-лигавична; Трипанозомози – афроканска, американска; Опортюнистични чревни паразитози – изоспора, микроспориديوза, саркоцистоза, циклоспориоза.

6. Упражнение № 6 – 2 часа.

Цестодози и трематодози – парагонимоза, клонорхоза, описторхоза, фасциолопсидоза, метагонимоза, шистозомози; Нематодози – анкилостомидоза, некатороза, вушерериоза, бругиоза, онхоцеркоза, лоаоза.

7. Упражнение № 7 – 2 часа.

Нематодози – ентеробиоза, аскаридоза, трихиуроза, трихинелоза, стронгилоидоза; Паразитози, причинявани от ларви (ларва мигранс).

8. Упражнение № 8 – 1 час.

Ектопаразити.

Структура на упражнения. Анотация:

Представят се:

- обосновката на диагностичния подход при болен, суспектен за паразитоза;
- значението на епидемиологичната анамнеза и нейните задължителни елементи;
- основните групи лабораторно-диагностични методи;
- схема на устройство и оборудване на функционално обособените сектори в диагностично паразитологично звено (приемен кабинет, манипулационна, профилирани лаборатории);
- правилата за работа във всеки един от тези сектори, според изискванията за добра практика и безопасна среда, съобразно съвременните стандарти;
- нормативните документи на МЗ, свързани с контрола за разпространението на автохтонните и екзотичните паразитози и радикалното им лечение.

Съдържанието е хронологически подредено така, че всяка следваща лекция и свързаните с нея упражнения да ползват вече изучена материя и понятия. Между близките по учебен план дисциплини, най-вече епидемиология не се допуска застъпване или „бели петна“.

Учебното съдържание на дисциплината е съобразено с приоритетните цели на университета: развитието на личностните качества на студентите, насърчаване на тяхната инициативност, създаване на навици на перманентно самообразование и умение сами да се учат, придобиване на „преносими“ знания, ключови компетентности и умения.

ЛИТЕРАТУРА

Задължителна и препоръчителна

1. Лекционен курс – МУ Пловдив по паразитология
2. Паразитни болести в страните с умерен и тропически климат на проф Г. Генев 1993г
3. Паразитология (местни и тропически паразитози) по ред. На В. Боева – Бангъзова, К. Вутова 2008, 2014г
4. Зоонози при хората и животните по ред. на проф.Мартинов,2012

5. www.ecdc.europa.e

Източници за самостоятелна подготовка

1. Клинична паразитология и тропическа медицина, ред. проф. П. Петров и проф. Р. Курдова, 2016
2. Паразитология (учебник за полувисшите мед. институти), ред. П. Петров, 1992
3. Паразитни болести в страните с умерен и тропически климат (учебник за студенти по медицина), ред. Г. Генов, 1993
4. Практическа паразитология, Г. Генов, 1998
5. Паразитни болести (наръчник за общопрактикуващи лекари), Д. Вучев, 2001
6. Basic Laboratory Methods in Medical Parazitology, WHO – Geneva, 1991

**КОНСПЕКТ ЗА СЕМЕСТРИАЛЕН ИЗПИТ
КОНСПЕКТ ПО МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ**

МЕСТНИ ПАРАЗИТОЗИ

1. Малария терциана – биология на причинителя, клиника на заболяването, усложнения, диагноза, лечение.
2. Малария квартана - биология на причинителя, клиника на заболяването, усложнения, диагноза, лечение.
3. Висцерална лайшманиоза – средиземноморски тип.
4. Неглериоза, акантамебиоза.
5. Трихомоноза.
6. Жиардиоза.
7. Криптоспоридиоза.
8. Токсоплазмоза.
9. Пневмоцистоза.
10. Балантидиоза.
11. Ентеробиоза.
12. Аскаридоза.
13. Трихоцефалоза.
14. Трихинелоза.
15. Токсокароза.
16. Тениаринхоза.
17. Тениоза. Цистицеркоза.
18. Хименолепидоза.
19. Дифилоботриоза.
20. Ехинококоза.
21. Алвеококоза.
22. Фасциолоза. Дикроцелиоза.

КОНСПЕКТ ПО МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ

ТРОПИЧЕСКИ ПАРАЗИТОЗИ

(ТРОПИЧЕСКА МЕДИЦИНА – РАЗДЕЛ ПАРАЗИТОЗИ)

1. Малария тропика – биология на причинителя, клиника на заболяването, усложнения, диагноза, лечение.
2. Малария овале - биология на причинителя, клиника на заболяването, усложнения, диагноза, лечение.
3. Амебиоза – чревна и извънчревна.
4. Висцерална лайшманиоза – индийски тип (кала-азар).

5. Висцерална лайшманиоза – южноамерикански тип.
6. Кожна лайшманиоза.
7. Кожно-лигавична лайшманиоза.
8. Африкански трипанозомози – „сънна болест“.
9. Американски трипанозомози – „болест на Чагас“.
10. Анкилостомидози – анкилостомоза, некатороза.
11. Стронгилоидоза.
12. Филариатози – вушерериоза, бругиоза.
13. Лоаоза.
14. Онхоцеркоза.
15. Чернодробни трематодози – описторхоза, клонорхоза.
16. Чревни трематодози – фасциолопсидоза, метагонимоза, хетерофиоза.
17. Белодробна трематодоза – парагонимоза.
18. Урогенитална шистозоматоза.
19. Чревна шистозоматоза.
20. Японска шистозоматоза.

Забележка: Всички нозологични единици следва да се представят по общоприетата схема: етиология и биология на причинителя, епидемиология, патогенеза, патоморфология, клиника, усложнения, параклиника, диференциална диагноза, паразитологична диагностика – материали и методи, лечение (препарат, доза, лечебна схема), профилактика.

Ръководител Катедра инфекциозни болести, паразитология и тропическа медицина:
Доц. д-р Олиана Бойкинова, дм